

Sygn. akt VI ACa 1597/12 Sygn. akt VI ACa 1597/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Urszula Wiercińska

Sędzia SA – Maciej Kowalski (spr.)

Sędzia SA – Ewa Śniegocka

Protokolant: sekr. sądowy Katarzyna Kędzierska

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. W.

przeciwko (...) S.A. w S.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 12 września 2012 r.

sygn. akt XVII AmC 5411/11

I. oddala apelację,

II. zasądza od A. W. na rzecz (...) S.A. w S. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód A. W. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...), (poprzednio Przedsiębiorstwo (...) w S.) wniósł o uznanie za niedozwolone i zakazanie pozwanemu (...) SA z/s S. wykorzystywania w umowach z konsumentami postanowienia wzorca umowy pt. „Ogólne Warunki Ubezpieczenia (...)” stosowanego przez pozwaną w prowadzonej działalności gospodarczej o treści: „Jeżeli suma ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczonego na sumy stałe jest niższa od jego wartości w dniu szkody, wówczas kwota ustalona zgodnie z postanowieniami § 13 - 15 zostaje pomniejszona w takim stosunku, w jakim suma ubezpieczenia przedmiotu pozostaje do wartości w dniu szkody, z zastrzeżeniem ust. 2 - 4 poniżej.”

(...) SA wniosło o oddalenie powództwa w całości. Podniosło, że kwestionowane postanowienie dotyczy określenia głównego świadczenia ubezpieczeniowego tj. odszkodowania co zważywszy na treść art. 805 k.c. przesądza o niezasadności pozwu. Przedmiotowa klauzula reguluje zasady ustalenia wysokości kwoty wypłaconej z tytułu odszkodowania, dotyczy więc głównego świadczenia strony i nie może być przedmiotem oceny pod kątem abuzywności. Ponadto powód jest przedsiębiorcą, a wzorzec umowny zawierający kwestionowane postanowienie

skierowany był wyłącznie do przedsiębiorców i dotyczył umowy ubezpieczenia związanej bezpośrednio z prowadzoną przez powoda profesjonalną działalnością gospodarczą. W ocenie pozwanego powód nie jest konsumentem i nie posiada legitymacji czynnej do wystąpienia z powództwem w trybie art. 479³⁸ § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 12 września 2012 r. oddalił powództwo i zasądził od A. W. na rzecz (...) S.A. z/s w S. kwotę 377 zł (trzysta siedemdziesiąt siedem) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ten ustalił, że powód jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą, wpisanym od dnia 2 marca 1998 r. do ewidencji Urzędu Miejskiego w S..

Pozwany w toku postępowania przyznał, że wykorzystuje wzorzec umowny OWU (...), który zawiera kwestionowane postanowienie. Oświadczył jednak, że wzorzec ten jest przeznaczony wyłącznie do zawierania umów z przedsiębiorcami i dotyczy umów ubezpieczenia, których przedmiot związany jest z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą. Okoliczność ta znajduje potwierdzenie w treści § 1 ust. 2 pkt 3. OWU (...), z którego wynika, że umowa ubezpieczenia może zostać zawarta z ubezpieczającym spełniającym łącznie m. in. warunek polegający na rozliczaniu z podatku dochodowego na podstawie ksiąg rachunkowych, książki przychodów i rozchodów, w formie ryczału ewidencjonowanego lub karty podatkowej.

Również powód w uzasadnieniu pozwu wskazał, że pozwany zawierając z osobami fizycznymi, prowadzącymi działalność gospodarczą umowy ubezpieczenia mienia - bezpośrednio związane z prowadzoną przez te osoby działalnością gospodarczą posługuje się wzorcem umownym OWU (...), w którym zamieszczone jest kwestionowane postanowienie.

Klauzula, której uznania za niedozwoloną domagał się powód wchodziła zatem w skład wzorca umownego przeznaczonego wyłącznie do zawierania umów ubezpieczenia z podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą (odpowiadającymi definicji wymienionej w § 5 pkt 26 OWU (...)).

Z zawartej w art. 385¹ § 1 k.c. definicji wynika, że pod pojęciem niedozwolonych postanowień umownych należy rozumieć postanowienia umów zawieranych z konsumentami. Oznacza to, że przedmiotem analizy Sądu w postępowaniu o uznanie za niedozwolone postanowień wzorca umownego mogą być wyłącznie postanowienia umów zawieranych przez przedsiębiorców z konsumentami. W postępowaniu tym Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie może więc dokonywać oceny abuzywności postanowień zamieszczonych w umowach zawieranych przez dwa podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Dotyczy to również umowy ubezpieczenia, w której ubezpieczający jest osobą fizyczną zawierającą umowę związaną bezpośrednio z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą lub zawodową.

Powyższe stanowisko nie jest sprzeczne z treścią przepisu art. 805 § 4 k.c. Problematykę właściwości rzeczowej sądów normują przepisy proceduralne zawarte w kodeksie postępowania cywilnego a nie przepisy prawa materialnego, do których odwołuje się przepis art. 805 § 4 k.c. Jednocześnie w przepisie tym ustawodawca, mimo dopuszczenia odpowiedniego stosowania do umów ubezpieczenia związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przepisów art. 385¹ – 385³ k.c., nie wskazał Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów jako właściwego rzeczowo do rozpoznawania sporów powstałych na tle umów ubezpieczenia, o których mowa w art. 805 § 4 k.c. Celem postępowania o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone jest bowiem ochrona interesów konsumentów w rozumieniu art. 22¹ k.c. a nie przedsiębiorców. Zdaniem Sądu powód nie spełnia definicji konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c. Zawarte w art. 805 § 4 k.c. przyzwolenie odpowiedniego stosowania przepisów art. 385¹ – 385³ k.c. do umów ubezpieczenia między przedsiębiorcami należy rozumieć jako zakaz stosowania klauzul uznanych za abuzywne. Spory wynikłe na tle umów zawartych z zastosowaniem tego rodzaju klauzul (uznanych za niedozwolone) mogą być przedmiotem (rozstrzygnięcia) w postępowaniu incydentalnym, prowadzonym w związku z zawarciem konkretnych umów przez sądy powszechne ale nie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Powód nie posiada legitymacji czynnej do wystąpienia w sprawie a ponadto w odniesieniu do kwestionowanej klauzuli przepis art. 385¹ § 1 k.c. nie ma zastosowania, ponieważ dotyczy ona świadczenia głównego jednej ze stron zawartej z użyciem wzorca stosowanego przez pozwanego przeznaczonego do umów z przedsiębiorcami co skutkowało oddaleniem powództwa.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód. Wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisu art. 479³⁸ §1 k.p.c. i art. 805 § 4 k.c., poprzez ich błędną interpretację i w konsekwencji uznanie, iż powodowi brak jest czynnej legitymacji procesowej w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, co skutkowało oddaleniem powództwa.

2. naruszenie przepisu art. 805 § 2 i 813 k.c., poprzez ich błędną interpretację oraz przepisu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o działalności ubezpieczeniowej (t.j. Dz. U. 2010, Nr 11, poz. 66, z późn. zm.), poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji uznanie, iż kwestionowane przez powoda postanowienie wzorca umownego dotyczy głównego świadczenia stron umowy, co skutkowało oddaleniem powództwa;

3. naruszenie przepisu art. 63 k.p.c. i art. 26 ust. 7 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych (Dz. U. Nr 124, poz. 1153 z późn. zm. - w brzmieniu właściwym na dzień wniesienia pozwu) poprzez ich błędną interpretację i niezastosowanie, a w konsekwencji uznanie, iż w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone brak jest podstaw prawnych do przedstawienia pisemnego poglądu, istotnego dla sprawy w trybie określonym w art. 63 k.p.c., co przyczyniło się do oddalenia powództwa.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie za niedozwolone i zakazanie wykorzystywania postanowienia zawartego w §16 wzorca umownego zatytułowanego: Ogólne Warunki Ubezpieczenia (...) i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem I i II instancji, według norm przepisanych, ewentualnie o przekazanie niniejszej sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów prawidłowo ustalił, że powód nie posiada legitymacji czynnej w niniejszej sprawie. Aczkolwiek kwestia czy w art. 479³⁸ § 1 k.p.c. chodzi o „każdy” podmiot, czy jedynie o konsumenta budzi kontrowersje, Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę przychylił się do poglądu, że w przepisie tym chodzi o „każdego konsumenta”, a nie o wszystkie podmioty. Za rozwiązaniem takim przemawia brzmienie przepisów Kodeksu cywilnego, które przewidują ochronę konsumentów przed umieszczaniem we wzorcach umów niedozwolonych postanowień (tak K. Weitz (w:) System prawa handlowego, t. 7, s 189).

Trafnie przyjął Sąd Okręgowy, że przewidziane w art. 805 § 4 k.c. odpowiednie stosowanie do umów ubezpieczenia związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przepisów art. 385¹ – 385³ nie czyni Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów właściwym rzeczowo do rozpoznawania sporów powstałych na tle umów ubezpieczenia o których mowa w art. 805 § 4 k.c.

Z rozciągnięcia ochrony prawnej związanej ze stosowaniem niedozwolonych klauzul umownych, również na osoby fizyczne prowadzące samodzielną działalność gospodarczą, jeśli zawarta została umowa ubezpieczenia związana z tą działalnością nie wynika, wbrew wywodom apelacji, że przysługuje im prawo kwestionowania postanowień dotyczących ich praw i obowiązków jak i każdego innych postanowień wzorca umownego, w trybie kontroli abstrakcyjnej przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Powołane w apelacji stwierdzenia zawarte w pisemnym uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 czerwca 2012 r. wydanego w sprawie VI ACa 87/12 dotyczą kontroli incydentalnej nie zaś abstrakcyjnej. Wskazano

w nim przy tym, że w ramach kontroli incydentalnej ubezpieczający będący osobą fizyczną, nawet posiadający status przedsiębiorcy może być traktowany „ jak konsument”. Powyższe nie oznacza, że staje się on konsumentem w rozumieniu art. 22¹ k.c.

Powód nie będąc konsumentem nie posiada zatem legitymacji czynnej w postępowaniu w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Brak legitymacji materialnej, jak prawidłowo uznał Sąd Okręgowy, uzasadniał oddalenie powództwa bez potrzeby odnoszenia się do podniesionych zarzutów o charakterze merytorycznym w tym do podnoszonego w apelacji zarzutu naruszenia art. 805 § 2 i 813 k.c.

Nie zachodzi również potrzeba odnoszenia się do zarzutu naruszenia przepisu art. 63 k.p.c. i art. 26 ust. 7 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych. W sytuacji gdy powód nie posiadał legitymacji czynnej kwestie związane z przedstawieniem przez Rzecznika Ubezpieczonych pisemnego poglądu nie mogły bowiem mieć znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny działając na zasadzie art. 385 k.p.c., uznając że apelacja nie zawiera uzasadnionych podstaw, orzekł jak w sentencji wyroku.

O kosztach postępowania za instancję odwoławczą orzeczono po myśli art. 98 §1 k.p.c. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 14 ust. 3 pkt 2 w zw. z § 12 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 Nr 163, poz. 1349 ze zm.).